

Rodina v sociálním kontextu, instrukce, náměty k seminárnímu úkolu

Podmínkou k ukončení předmětu „*Rodina v sociálním kontextu*“¹ je **vypracování a prezentování seminárního úkolu**, úkoly není nutné odevzdávat ani papírově ani elektronicky. Každý z vás si může vybrat jeden ze dvou typů úkolu. V obou případech se jako výstup (výsledek) očekává myšlenkově propracovaná prezentace v trvání přibližně 15 – 25 min podle charakteru úkolu (její konkrétní podoba, tedy i délka, zařazení do harmonogramu prezentací atd. atd. bude upřesněna při konzultaci úkolu).

Prezentace budou probíhat v pátečních blocích v učebně č. 27, každý z vás si může vybrat jeden z těchto tří konkrétních pátečních termínů:

13. dubna, 27. dubna a 11. května, vždy v době **9.00–15.00**.

K obsahu seminárních úkolů:

1. Úkol zaměřený teoreticky²

příprava: výběr tématu, studium zdrojů (literatura, internet atp.), poznatková syntéza, vytvoření prezentace (nejlépe s použitím programu PowerPoint, není sice podmínkou, ale pro prezentování je to opravdu velmi vhodný program :)

výstup: konkrétní prezentování seminárního úkolu (včetně diskuse), vzhledem k posluchačům (v tomto případě vašim spolužákům) je nutné promyslet prezentaci také po didaktické stránce, stručně řečeno: půjde nejen o to, CO předáváte při prezentaci (obsah), ale i JAK to předáváte!☺.

2. Úkol zaměřený empiricky³ (malá výzkumná sonda, minivýzkum:)

příprava: výběr tématu, stanovení cíle výzkum/k/u, výběr zkoumaného souboru (většinou půjde o rodinu či více rodin, případně o respondenty, jimž budete klást otázky, ... atd.), volba metod (nejčastěji rozhovor, pozorování, případně i anket/k/a... atd., dále analýza, srovnávání, zjišťování vztahů a souvislostí atd.),

výstup: prezentování celého výzkumu – seznámení s koncepcí, průběhem (včetně příp. úskalí a potíží), se závěry atd.

Zadání úkolů v následujícím textu je **stručné**, spíše **ve formě námětů**; počítá se s tím, že po předběžném výběru úkolu dle vlastního zájmu (a také po domluvě případné spolupráce ve dvojicích popř. týme/čci/ch:-) budete svůj úkol konzultovat s vyučující – např. upřesnění obsahu, metod práce, výběr literatury, naplánování prezentace atd. atd. (cokoli, s čím si nebudete vědět rady);

- Konzultovat je možné **kdykoli** během plnění úkolů – v průběhu semestru.
- Konzultovat můžete v tuto dobu (kdykoli v určené době, není potřeba přijít přesně na nějakou hodinu):
 - **ve čtvrtek** 15.15 – 16.00 v učebně č. 27
 - v této době **nebude** probíhat běžný seminář, ale hodina je speciálně vyčleněná pro konzultace; tyto **konzultace jsou samozřejmě nepovinné**, stěží by splňovaly svůj význam, kdyby byla povinná účast☺, máte **možnost** konzultovat, nikoli **povinnost**,
 - každou **středu** 12.00 – 14.00 (běžné konzultační hodiny, pracovní)
 - **KDYKOLI prostřednictvím emailu** prokopova@ped.muni.cz

¹ Předmět **Rodina v sociálním kontextu** má hodinovou dotaci **přednáška 1, cvičení 0, jiné 1**, **přednáška** je nepovinná, je pro zájemce o některá vybraná témata, „**jiné**“ znamená vaše samostatná práce na seminárním úkolu

² cílem seminárního úkolu tohoto typu je především to, abyste se zdokonalili v myšlenkovém zpracovávání nějakého (v tomto případě vámi vybraného) tématu a v rámci postupné identifikací s rolí učitele (jsme na PdF:) si vyzkoušeli „naživo“ toto téma předat ostatním – tzn., že je nutná tzv. „didaktická transformace“ tématu (nebojte se toho, jste v 1. roč., půjde tedy o pokus:) a z mé strany můžete očekávat vydatnou míru pomoci!

³ cílem empiricky orientovaného seminárního úkolu je to, abyste dostali možnost vyzkoušet si roli „výzkumníků“ – badatelů v takové oblasti, která vás zajímá (téma si samozřejmě vyberete), mj. je cílem i to, aby slovo „výzkum“ bylo studenty vnímáno pozitivněji, než je tomu – většinou – dosud :, tím se i pomalu připravujete na bakalářskou práci (nebo DP), u níž je často požadována výzkumná část; máte tedy příležitost zjistit, že zkoumání (i když jde jen o minivýzkum) může být úžasně zajímavé; samozřejmě i zde můžete počítat s mou vydatnou pomocí – jak v průběhu práce na úkolu tak i při prezentaci

Témata, náměty

(v závorce je uveden doporučený počet studentů, kteří by mohli na celém úkolu spolupracovat a společně by vytvořili - a také realizovali – závěrečnou prezentaci; na některých úkolech je vhodné pracovat ve dvojicích, u některých rozsáhlejších i ve větších týmech/čcích, někteří studenti ovšem pracují raději sami, máte tedy možnost svobodně si vybrat, výběr do n-tic záleží jen na vás, je ovšem potřeba při prezentaci sdělit jaký byl podíl jednotlivých spolupracujících studentů na celém úkolu)

1. Témata, náměty k teoreticky zaměřenému úkolu

- 1.1. (2 – 3) Rodina v proměnách času – historický vývoj rodiny a manželství
- 1.2. (1 – 2) Rodina v kontextu sociobiologie, etologie
- 1.3. (1 – 2) Různá pojetí rodiny 1 (klasické teorie rodiny)
- 1.4. (1 – 2) Různá pojetí rodiny 2 (teorie rodiny – po klasických teoriích)
- 1.5. (1 – 2) Soudobé trendy v rodině
- 1.6. (1 – 2) Specifika české rodiny
- 1.7. (2 – 3) Rozvodovost - příčiny, souvislosti, důsledky
- 1.8. (2 – 3) Náhradní rodinná péče, systém NRP v ČR, možnosti, meze, problémy ...
- 1.9. (2 – 3) Podoby násilí v rodině
- 1.10. (1 – 2) Vícegenerační soužití v rodině
- 1.11. (1 – 2) Rodina s jedním rodičem
- 1.12. (1 – 2) Nevlastní rodiny (tzv. doplněné rodiny)
- 1.13. (1 – 2) Postavení ženy v rodině, dělba rolí uvnitř rodiny, dvoukariérová manželství
- 1.14. (2 – 3) Životní cyklus a fáze života rodiny, klíčové body ve vývojovém cyklu rodiny
- 1.15. (1 – 2) Rodina a volný čas
- 1.16. (1 – 2) Ekonomická stránka rodinného soužití
- 1.17. (2 – 3) Rodinné krize (různé typy rod. krizí)

následující témata jsou kontroverzní (více než předchozí), proto je potřeba počítat při prezentaci i s živou diskusí, předpokládá se, že prezentující studenti se pokusí diskusi nestranně moderovat! :-)

- 1.18. (1 – 2) Manželství – instituce, která se přežila?!? (argumenty, názory, postoje, citace autorů...)
- 1.19. (1 – 2) Rodiny homosexuálních partnerů (argumenty, názory, postoje, citace autorů...)
- 1.20. (1 – 2) Předmanželský sexuální život (argumenty, názory, postoje, citace autorů...)

studenti si mohou i samostatně zvolit nějaké další (vlastní) téma, které není v nabídce, je ovšem potřeba jej konzultovat

2. Témata k empiricky zaměřenému úkolu

- 2.1. (1 – 3) Rodinné rituály (tradiční – společností sdílené, ale i specifické pro konkrétní rodinu)
- 2.2. (1 – 2) Rodinné mýty (tradující se dávné příběhy o členech rodiny, souvislost s hodnotovou orientací r.)
- 2.3. (1 – 3) Rodinná síť (srovnání u různých rodin)
- 2.4. (1 – 2) Domácí zvířata v rodině (postavení, vztahy, komunikace...)
- 2.5. (1 – 2) Rodina a televize (např. přepínač TV a „rozložení moci“ v rodině:-) atp.)
- 2.6. (1 – 2) Rodina a počítač/e (vliv na komunikaci ap.)
- 2.7. (2 – 3) Rodinná teritorialita (půdorys obydlí, označení „zón“, srovnání u různých rodin atd.)
- 2.8. (2 – 3) „Jak se žije /v/ rodině se závislým členem?“ (na alkoholu či jiných látkách popř. na automatech atp.)
- 2.9. (1 – 2) „Jak se žije /v/ rodině s nějakým znevýhodněním?“ (např. rodiny neslyšících ap.)
- 2.10. (1 – 2) „Jak se žije /v/ rodině se závažně nemocným členem?“
- 2.11. (1 – 2) „Jak se žije /v/ rodině etnicky odlišné (např. uprchlické ap.)?“
- 2.12. (2 – 3) „Jak se žije /v/ rodině zrekonstruované (doplněné)?“
- 2.13. (2 – 3) „Jak se žije /v/ rodině s jedním rodičem?“ (srovnání různých konstelací, specifika...)
- 2.14. (1 – 2) „Jak se žije /v/ rodině s výrazným věkovým specifikem?“
- 2.15. (1 – 2) Hodnotová orientace u různých rodin (srovnání ...)
- 2.16. (1 – 2) Soužití více generací, transgenerační přenos některých vzorců chování
- 2.17. (2 – 3) Rodina a ztráta zaměstnání (postoje – „výzva nebo hrozba“, problémy, krize)
- 2.18. (1 – 2) Rodina a ekonomika (různý způsob nakládání s penězi, různý „tok peněz“ atp., srovnání)
- 2.19. (1 – 2) Rodina a domácnost (např. téma „ne/pořádek“:-), úklid atd. atd.)
- 2.20. (2 – 3) Sourozenecké konstelace (opět srovnání různých rodin...)

studenti si i zde mohou samostatně zvolit nějaké další (vlastní) téma, které není v nabídce, opět je ovšem potřeba jej konzultovat

ad 2: K popisu rodiny (event. rodin při srovnávání více rodin) bude vhodné použít způsob, kterému se říká **kazuistika** (*kazus=případ, kazuistika=popis případu, případová studie, slovo „případ“ je míněno neutrálně bez negativní konotace*)

Kazuistika rodiny ilustruje zvolenou problematiku (specifické téma) prostřednictvím zcela konkrétního „případu“ autentické rodiny (**samozřejmě se zachováním naprosté anonymity!!!**), výběr konkrétní rodiny (v případě většiny seminárních úkolů spíše více konkrétních rodin) záleží na studentovi.

Kazuistika rodiny obvykle obsahuje:

1. stručné uvedení hlavního tématu, motivu popř. problému, klíčové otázky (to vše vzhledem ke zvolenému tématu, námětu)
 2. charakteristika rodiny:
 - 2.1. charakteristika jednotlivých členů rodiny,
 - 2.2. vztahy mezi členy rodiny, struktura rodiny, rodinná konstelace,
 - 2.3. **specifika rodiny** – např. způsoby komunikace, projevy emocí, rituály, tradice, hodnotová orientace atp., ovšem především **specifika vzhledem ke zvolenému tématu**
 - 2.4. silné a slabé stránky rodiny,
 - 2.5. další aspekty života rodiny (např. volný čas, společné činnosti, domácí zvířata atd. atd.)
 3. diskuse, komentáře, vyjádření vlastních postojů, názorů ap., případně zasazení do teoretického rámce, konfrontace s teorií – názory různých autorů ap., shrnutí (resumé), klíčová slova, případně literatura, odkazy.
-

konkrétní výběr úkolů bude probíhat jednoduše:

jakmile si vyberete úkol (event. po konzultaci), zapíšete se na přehledný rozpis pátečních bloků (harmonogram prezentací), který bude viditelně vyvěšen na dveřích mé pracovny (naproti učebně č. 27), tím si vyberete současně i termín,

možná, že jsem něco napsala nejasně nebo nenapsala vůbec, klidně se na mě obraťte kdykoli s jakoukoli otázkou mailem!!

přeji vám, abyste si úkol dobře zvolili a aby vám přinesl nejen povinnost, ale i radost z přemýšlení, poznávání a vlastní tvorby :)

*na vaše prezentace a na setkání s vámi se už teď těším!
a všechny vás zdravím*

Alice Prokopová